

RESTAUROVÁNÍ HLAVNÍHO OLTÁŘE

Restaurování hlavního oltáře s obrazem Nanebevzetí Panny Marie, zachovaného v torzálním stavu, probíhalo v letech 2012–2017. Práce prováděli R. Hamsíková a F. Kratochvíl. Před zahájením prací stála v presbytáři pouze architektura oltáře, již doplňovalo několik velmi poškozených řezeb a svatostánek. Celek vykazoval silné napadení červotočem. Dřevní hmota měla tzv. perníkovou strukturu a zcela se bortila. Velká část řezeb byla v této době odpadlá a zcela nenávratně ztracená (např. řezba nástavce rámujiící obraz Boha Otce, levé akantové křídlo retabula a část protějškového pravého kusu). Polychromie a zlacení oltáře bylo na mnoha místech uvolněné, nebo již zcela odpadlé. Oltářní obrazy Nanebevzetí Panny Marie a Boha Otce znečišťovaly výrazné barevné skvrny, plátina byla uvolněna od napínacích rámu. Při bližším pohledu byly patrné výrazné krakely a drobné defekty v barevné vrstvě. Ochranné laky postupem času ztmavly. Sochám světců – sv. Václavovi a sv. Josefovi chyběly atributy – štít s orlicí, praporec a Ježíšek. Obě plastiky byly uloženy ve farním depozitáři. Nejdříve došlo k petrifikaci jednotlivých partií oltáře, které byly výrazně poškozeny dřevokazným hmyzem. Poté mohl být proveden restaurátorský průzkum. Ten prokázal, že polychromie oltáře byla zčásti přemalována. Původní barevnost spodní partie byla černá, retabulum a svatostánek měly pouze jednu vrstvu polychromie v podobě světlého mramorování s červenohnědými římsami. Zlacení lišt a perlovce neslo z velké části druhotný bronzový nátěr. Po provedeném průzkumu proběhlo upevnění uvolněných partií polychromie a snímání nepůvodních přemalob, přípevnění odpadlých řezeb a dořezení chybějících drobnějších prvků. Následovala retuš a rekonstrukce polychromie a zlacení. Další restaurátorské práce se soustředily na obraz Nanebevzetí Panny Marie.

V květnu roku 2015 se zrestaurovaná architektura oltáře včetně hlavního oltářního obrazu vrátila na své původní místo v presbytáři kostela. Práce dále pokračovaly restaurováním svatostánku a oválného obrazu Boha otce. Obě části byly na oltář umístěny v roce 2016. Mezitím byly průběžně restaurovány sochy sv. Václava a sv. Josefa. Ve farním depozitáři se podařilo v průběhu roku 2016 dohledat chybějící atributy sv. Václava – praporec a štít s orlicí. Současně probíhaly dořezyby a rekonstrukce chybějících akantových řezeb – dvě symetrická křídla po stranách architektury a nástavec oltáře. Vše se podařilo dokončit v roce 2017 a oltářní celek byl zkompletován. Slavnostní vysvěcení zrestaurovaného hlavního oltáře proběhlo 17. listopadu 2017.

Hlavní oltář na snímku z roku 1911. Foto E. Hagenauer

Použité prameny a literatura: KRACÍKOVÁ, Lucie a Vojtěch BELLING. Středověká sakrální architektura na Frýdlantsku. Praha 2003, s. 66–72. ŠTERNOVÁ, Petra (ed.). Soupis Nemovitých kulturních památek v Libereckém kraji. Okres Liberec A–Le. Liberec 2010, s. 162–163. UHLÍKOVÁ, Kristina (ed.). Karl Friedrich Kühn. Verzeichniss der Kunstgeschichte und historischen Denkmale im Landkreis Friedland. Edice nedokončeného rukopisu. Praha 2013, s.62–65. Farní kronika Nového Města pod Smrkem 1607–1916. Okrašlovací spolek Nové Město pod Smrkem 2016.

Vitrážová okna s výjevem sv. Anny s Pannou Marií a sv. Alžběty Durynské

RESTAUROVÁNÍ VITRÁŽÍ

V rámci restaurátorského zásahu, který v letech 2017–2018 prováděla pražská dílna Umělecké sklenářství Jiříčka-Coufal, došlo k restaurování všech vitrážových výplní. K restaurátorskému zásahu muselo být přikročeno vzhledem k havarijnímu stavu výplní, kdy část skel byla popraskána, některá dokonce zcela chyběla. Výplně byly z okenních otvorů demontovány a v restaurátorském ateliéru rozebrány. Skla byla očištěna. Vzhledem k mechanickému

poškození musely být některé části vitráží doplněny novými prvky s malbou zhotovenou zapalovacími barvami. Restaurátoři nejprve připravili kresebné návrhy, které byly přeneseny na sklo a vypáleny v peci. Následně byly výplně seskládány do nové olověné vazby z tzv. H profilů a ocelových rámu a osazeny do okenních otvorů. Pro zlepšení ochrany byly na vnější stranu okenních otvorů osazeny drátěné sítě.

SPOLEK PRO OBNOVU KOSTELA V HORNÍ ŘASNICI

tel.: 733 112 341
e-mail: ou.knihovna@email.cz
<http://www.oskhr.cz>

Kostel je přístupný v rámci kulturních akcí pořádaných při příležitosti významných svátků. Individuální prohlídka objektu je možná po předchozí domluvě.

GPS souřadnice

N 50.9635561°, E 15.1997622°

Více informací na

www.npu.cz/uop-li
sekce prezentace památek

V roce 2018 vydal NPÚ, ÚOP v Liberci ve spolupráci s Libereckým krajem v rámci projektu Prezentace památek. ISBN 978-80-87810-27-9

Text: Jana Kurešová, Miloš Krčmář, mapa: © ČÚZK, Vladimír Vrabc, historická fotodokumentace: Městské muzeum Frýdlant, fotografie: Michael Čtveráček, grafická úprava: Michael Čtveráček

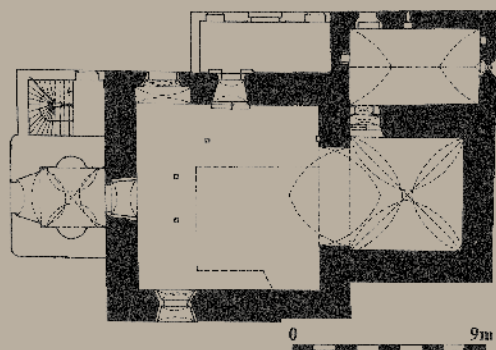
HORNÍ ŘASNICE

kostel Neposkvrněného
Početí Panny Marie

Celkový pohled od jihu

Kostel Neposkvrněného Početí Panny Marie obklopený hřbitovem je situován ve střední části obce na svahu nad levým břehem Řasnického potoka. Areál kostela doplňuje ohradní zeď se dvěma brankami a drobná stavba márnice. Od roku 1964 je areál kostela kulturní památkou registrovanou v Ústředním seznamu kulturních památek České republiky pod rejstříkovým číslem 16255/5-4297.

Půdorys kostela Neposkvrněného Početí Panny Marie

POPIS KOSTELA

Kostel je jednolodní stavbou s obdélným presbytářem orientovaným k severovýchodu. Z jihozápadu před čtvercovou loď předstupuje vysoká hranolovitá věž zakončená jehlancovou střechou s cibulí. Věž rozšiřuje patrová přístavba schodiště vedoucího na emporu. K severozápadní straně presbytáře přiléhá obdélná sakristie zaklenutá lomenou valenou klenbou. Na její severovýchodní stěně je prolomen okenní otvor se široce rozvěvenými špaletami. V severozápadní straně je situovaná nika s kamennou výlevkou, ústící na vnější straně průčelí. V horní části ji doplňuje odkládací výklenek. Sakristie navazuje v jedné hmotě na předsíň přistavěnou k lodi kostela. Vysoké sedlové střechy lodi a kněžiště kryjí plechové šablony. Průčelí opatřené hrubou omítkou člení lizénové rámce se zaoblenými vnitřními rohy. Okenní otvory rámuje jednoduché hladké šambrány. Při úpatí věže je v jednoduchém žulovém ostění s nadpražním světlíčkem umístěn hlavní vstup.

Plochostropé jednolodí osvětlují ve spodní úrovni jihovýchodní a severozápadní strany dva okenní otvory, ve vyšší úrovni dva okenní otvory v jihovýchodní a jeden severozápadní stěně. Presbytář prosvětluje dvě okna, jedno na jihovýchodní a druhé na severovýchodní straně. S výjimkou posledně jmenovaného okna jsou všechna osazena vitrážemi. V jižní stěně lodi se nacházejí vitráže s figurálními výjevy sv. Anny s Pannou Marií a sv. Alžběty Durynské, v presbytáři vitráž s výjevem Zvěstování a v severní stěně vitráž bez figurálního výjevu s dekorativní bordurou. Vitráž s motivem sv. Anny je v dolní části doplněna nápisovou páskou s dedikativním německým textem *Gewidm. v. Anna Scheidler, geb. Krompholz.*, vitráž se Zvěstováním textem *Gewidmet von Anna Scheidler, geb. Krompholz.* Vitráž s motivem sv. Alžběty Durynské obsahuje text *Gewidmet v. Wilhelm Scheidler, A. D. 1931*, tato vitráž je též opatřena dílenskou značkou *Entw. u. Ausf. v.// Rich. Schlein// Grottau//i. B.* Nápisy nám odhalují donátory, kteří vitráže pro kostel objednali a zaplatili. Dále pak autorství vitráží. Vitrážové výplně pocházejí z dílny Richarda Schleina z Hrádku nad Nisou (Grottau in Böhmen).

Presbytář, odsazený od lodi lomeným obloukem, je zaklenutý křížovou klenbou s lomenými široce rozvěvenými čely. V presbytáři je umístěn oltář s vyobrazením Nanebevzetí Panny Marie.¹ Na epistolní straně lodi kostela stojí boční oltář sv. Jana Nepomuckého. K pravé straně triumfálního oblouku přiléhá polygonální kazatelna. Ke třem stranám lodi je přisazena dřevěná empora, na níž jsou nad hlavním vstupem situovány varhany.^{2,3} Loď kostela osvětluje ověskový lustr. V lodi kostela stojí tři bloky dřevěných lavic. V sakristii se nachází barokní zpovědnice. Kostel Neposkvrněného Početí Panny Marie byl v minulosti vykraden. Došlo tak k nenávratné ztrátě dílčí části mobiliáře. Z hlavního oltáře zmizeli například dva andělci doprovázející řezbu nástavce.

STAVEBNÍ HISTORIE A PROMĚNY KOSTELA

Stavba je typickou ukázkou vesnického kostela 13. století na Frýdlantsku. Původní středověký kostel byl pravděpodobně založen spolu s vysazením vesnice. První zmínka pochází z roku 1495 a nalezneme ji v matrice míšeňského biskupství. Z nejstarší stavební etapy pochází čtvercová loď, pravouhlý presbytář a podélná sakristie. V druhé polovině 15. století či počátkem 16. století prošel přestavbou, na jejímž konci byly na věž zavěšeny dva nové zvony. Roku 1683 Jan Ignác Dlouhoveský z Dlouhé Vsi vysvětil nový hlavní oltář, a to ke cti všemohoucího Boha a blahoslavené Panny Marie. Při této příležitosti uložil farář do oltáře ostatky mučedníků Gemiana a Felicissima. Boční oltář byl slavnostně vysvěcen roku 1738 Janem Rudolfem Šporkem ke cti všemohoucího Boha, blahoslavené Panny Marie a všech svatých, především sv. Kolumbána, sv. Silveria a sv. Vincence, jejichž ostatky byly do oltáře uloženy. V roce 1826 proběhla renovace varhan. Práce prováděl Michael Nase, stavitel varhan z Hajniště a celkové

náklady činily 85 zl., z čehož 60 zl. věnoval hrabě Clam-Gallas a zbytek uhradila obec. Díky dobročinným dárcům byl roku 1831 obnoven hlavní oltář a pořízen nový oltářní obraz. O výtvarné práce se postaral Joseph Hübner ze Semil a vše vyšlo na 24 zl. Kvůli vážným trhlinám došlo roku 1862 ke stržení klenby a položení nového rovného stropu omítaného na rákos. Zároveň byly opraveny empory, kůr, osazena nová kazatelna a tabernákl, pozlacená báň a kostel dostal novou fasádu. V roce 1886 byl přelit prasklý umíráček. Úkolou se ujala firma Julius Herold Söhne z Chomutova a náklady ve výši 224 zl. uhradila obec z církevního jmění. 10. října téhož roku byl zvon slavnostně vysvěcen a pokřtěn jménem sv. Barbory. Další drobné opravy probíhaly v následujících letech – v roce 1887 dostala věž novou střechu a omítku. Celý kostel – exteriér i interiéru byl nabílen. Vstup na hřbitov uzavřela železná brána, jejíž pilíře nesly dvě sochy klečících andělů. V témže roce věnoval kostelu Hugo Schwertner z Krásné Lípy, narozený v Horní Řasnici, novou křížovou cestu. O rok později proběhlo nové vydláždění sakristie a všechny dřevěné prvky, které se v ní nacházely, včetně zpovědnice byly nalakovány. Bílým atlasovým hedvábím bylo vytařováno tabernákulum. V roce 1896 dostal kostel nové varhany a čtecí pultík. Na počátku 20. století, v roce 1910, byla vydlážděna předsíň a postavena Lourská jeskyně a v následujícím roce získal interiéru kostela novou dlažbu a exteriér novou omítku.

OBNOVA A RESTAUROVÁNÍ KOSTELA

Kostel je ve vlastnictví obce, která se spolu se Spolkem pro záchranu kostela v Horní Řasnici, založeném v roce 2011, podílí na jeho celkové obnově. V roce 2012 byla natřena střecha kostela a proběhla demontáž hlavního oltáře a první etapa restaurátorských prací na něm. V následujícím roce došlo k opravě krovu a stropu přístavby kostela,

Pohled ke kostelu od jihozápadu

včetně nátěru její střechy. V roce 2015 byl opraven krov a střecha kostelní věže. Dále byly obnoveny vstupní dveře a zhotoveny ochranné mříže. V roce 2017 byla interiéru kostela provedena nová elektroinstalace a dokončeno restaurování hlavního oltáře. V témže roce s přesahem do roku 2018 proběhlo restaurování vitrážových oken, obnova oken ve věži a dořeby v minulosti odcizených andělů na hlavním oltáři.